

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Esityksen perustelutekstin mukaan yleistuki on merkityksellinen vammaisten henkilöiden työllisyyttä ja toimeentuloa koskevien kysymysten kannalta. Yleistuki turvaisi vammaisten työttömien työnhakijoiden perustoimeentuloa. Perustelutekstissä viitataan vammaisyleissopimuksen 27 artiklaan vammaisen henkilön oikeudesta työhön ja työllistymisen mahdollisuuksien turvaamiseen. Sopimuksen 28 artiklan mukaisesti ihmisellä on oikeus sosiaaliseen suojeluun ansionmenetyksen tai toimeentulon puutteen takia, jos ne johtuvat esteistä tehdä työtä tasavertaisesti muiden kanssa. Perustelutekstin mukaan yleistuen katsotaan turvaavan perustuslain 6 §:ssä turvattuja oikeuksia sekä toteuttavan YK:n vammaisopimuksen Suomea sitovia velvoitteita.

Kyseessä olevan hallituksen esityksen kanssa samanaikaisesti lausuntokierroksella on TEM:n valmisteleva säädösehdotus Työttömyysturvalain 2a luvun muuttamisesta. Työttömyysturvalakia koskeva säädösehdotus on tarkoitus sisällyttää jo aiemmin lausunnolla olleeseen ja valmistelussa olevaan hallituksen esitykseen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Työttömyysturvalain säädösluonnoksessa esitetyt työttömyysturvaseuraamukset tulisivat sovellettavaksi myös yleistuessa. Työttömyysturvalain säännökset koskisivat jatkossa sekä ansiopäivärahaa ja yleistukea.

Vates-säätiö lausui hallituksen esityksestä laiksi työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämisestä. Säätiö painottaa edelleen, että vaikeasti työllistyvien kuten vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden osalta haasteina ovat palveluiden hajanaisuus ja yksilöllisten tarpeiden riittämätön huomioiminen. Osatyökykyiset ja vammaiset henkilöt tarvitsevat monialaista tukea, mutta eivät aina saa palveluprosessista riittävää tukea työllistymiseensä.

Lausunnolla olevan esityksen mukaan yleistuen saajalle tulisi järjestää työnhakukeskusteluita. Vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden tasavertaisen palvelun näkökulmasta prosessia tulisi tarkastella laajemmin, muun muassa henkilökohtaisen palvelutarpeen näkökulmasta. Suomessa täyttyvät perustuslain oikeudet ja vammaissopimuksen sitovat velvoitteet minimitasolla. Kirjaus vammaisyleissopimuksen 27 ja 28 artiklasta lakiesityksen perustelutekstissä muistuttaa asian tärkeydestä, mutta muualla esitystekstissä ei viitata vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuteen työllistymisen pitkissä prosesseissa.

Yleistuen toteuttamiseen liittyy isoja haasteita, kun puhutaan todellisesta yhdenvertaisuudesta työllistymisessä ja työllistymisen tuen mahdollisuuksista. Vates-säätiön näkökulmasta esityksen tavoite sinällään on hyvä, koska tarkoituksena on sujuvoittaa suomalaista tukiviidakkoa. Sen sijaan tuen taso on jäämässä melko matalaksi, ja vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden palveluvalikoiman tarkastelu on esityksessä jäänyt heikolle tasolle. Esitykseen liittyy monia kohtia, jotka vaativat vakavaa jatkoharkintaa.

- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin**
 -
- **Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin**
 -
- **Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista**
 -
- **Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolittisista edellytyksistä (2 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)**
 -
- **Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)**
 -

- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)
 -
- Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista
 -
- Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta
 -
- Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta
 -
- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä
 -
- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista
 -

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

-

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

-

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

-

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

-

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

-

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

-

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

-

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

-

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

-

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

-

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

-

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

-

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

-

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

-

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki merityösopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

-

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

-

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

-

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

-

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoidessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Muuta lausuttavaa

-

